TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı :20759
Tarih :22.10.2026

51825

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumunun 2025 Zaman Kullanım Araştırması'na göre kadınlar hanehalkı ve aile bakımına günde ortalama 4 saat 3 dakika, erkekler ise 58 dakika ayırmaktadır. Çalışan kadınlarda bu süre 2 saat 38 dakika, çalışan erkeklerde 47 dakikadır. Hanehalkı ve aile bakımına ilişkin bu veriler, ücretsiz ev içi emek ve bakım sorumluluklarının toplumsal cinsiyet bakımından eşitsiz dağıldığını göstermektedir. TÜİK'in 2025 İş ve Aile Yaşamının Uyumu Araştırması'nda bakım sorumluluğu bulunan kadınların işgücüne katılma oranı yüzde 37,8, bakım sorumluluğu bulunmayan kadınların ise yüzde 41,7 olarak belirlenmiştir. Aynı araştırma, yetişkin bakım hizmetlerine erişimde maliyet ve hizmet bulunabilirliği sorunlarının yaşandığını ortaya koymaktadır.

Evde bakım yardımı, bakım sorumluluğunu üstlenen hanelere ekonomik destek sağlamakla birlikte mevcut uygulama bakım veren kişiye kendiliğinden sigortalılık veya emeklilik hakkı kazandırmamaktadır. Uzun yıllar boyunca ücretsiz bakım emeği üstlenen kişilerin prim günlerinin oluşmaması, emeklilik hakkına erişememesi ve yaşlılık döneminde gelir güvencesinden yoksun kalması önemli bir sosyal politika sorunudur. Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan 2/3272 ve 2/3798 esas numaralı kanun tekliflerinde bakım emeğinin sosyal güvenlik sistemi içerisinde tanınması, bakım verenlerin primlerinin desteklenmesi ve kamusal bakım hizmetlerinin geliştirilmesi yönünde düzenlemeler önerilmiştir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yayımladığı II. Ulusal Otizm Eylem Planı 2023–2025 Faaliyet İzleme Raporunda, sürekli bakım gereksinimi bulunan engelli çocuğu olan erkek sigortalılara yönelik erken emeklilik düzenlemesi konusunda Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından yeni bir çalışma yapılmadığı belirtilmiştir.

Bu bağlamda:

1. Türkiye'de engelli, yaşlı veya süreğen hastalığı bulunan bir yakınının bakımını üstlenen kişilerin sosyal güvenlik durumlarına ilişkin Bakanlığınız veya Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından oluşturulmuş bir veri sistemi bulunmakta mıdır? Bulunuyorsa bu kişilerin sigortalılık, yaş, cinsiyet ve il bazındaki dağılımı nedir?
2. Evde bakım yardımı kapsamında bakım sorumluluğunu üstlenen kişilerden kaçının kendi çalışması nedeniyle aktif sigortalılığı bulunmaktadır? Kaçının sosyal güvenlik kapsamında olmadığı tespit edilmiştir? Bu konuda veri tutulmuyorsa bir çalışma yapılması planlanmakta mıdır?

3. Ücretsiz bakım emeği üstlenen kişilerin bakım nedeniyle çalışma yaşamından uzak kaldıkları sürelerin sosyal güvenlik sisteminde değerlendirilmesine yönelik Bakanlığınızın yürüttüğü bir çalışma bulunmakta mıdır?
4. Bakım verenlerin sosyal sigorta primlerinin tamamının veya bir bölümünün kamu kaynaklarıyla karşılanmasına ilişkin bir düzenleme hazırlığı yapılmakta mıdır? Böyle bir uygulamanın yararlanıcı sayısı ve bütçe etkisine yönelik maliyet analizi gerçekleştirilmiş midir?
5. Bakım sorumluluğu nedeniyle çalışma yaşamına ara veren kişilerin emeklilik haklarını korumak amacıyla prim desteği, hizmet süresi kazanımı veya başka sosyal güvenlik mekanizmaları geliştirilmesi gündemde midir?
6. 5510 sayılı Kanun kapsamında, başkasının sürekli bakımına muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunan kadın sigortalılar için öngörülen prim günü ve emeklilik yaşı avantajından 2023–2026 yıllarında kaç kişi yararlanmıştır? Bu verilerin illere göre dağılımı nedir?
7. II. Ulusal Otizm Eylem Planı kapsamında söz konusu düzenlemenin koşulları taşıyan erkek sigortalıları da kapsayacak biçimde genişletilmesine yönelik hangi çalışmalar yürütülmüştür? Faaliyet İzleme Raporunda Sosyal Güvenlik Kurumunca yeni çalışma yapılmadığının belirtilmesinin gerekçesi nedir?
8. Bakım emeğini üstlenen kişilerin sosyal güvenlik haklarının geliştirilmesine ilişkin 2/3272 ve 2/3798 esas numaralı kanun teklifleri hakkında Bakanlığınızın bir değerlendirmesi bulunmakta mıdır? Tekliflerde ele alınan konulara ilişkin bir mevzuat hazırlığı yürütülmekte midir?
9. Türkiye'de bakım ekonomisinin geliştirilmesine yönelik ILO, UNDP ve diğer uluslararası kuruluşlarla yürütülen çalışmalar kapsamında ücretsiz bakım emeği, sosyal güvenlik kapsamı ve bakım çalışanlarının haklarına ilişkin hangi sonuçlara ulaşılmıştır? Bu çalışmaların sonuçları mevzuat hazırlıklarına yansıtılacak mıdır?
10. Bakım sorumluluğu nedeniyle istihdamdan uzak kalan kişilerin yeniden çalışma yaşamına katılımını desteklemek amacıyla hangi programlar uygulanmaktadır? Bu programlardan 2023–2026 yıllarında yararlananların sayısı ve cinsiyete göre dağılımı nedir?